

«El meu 'Robinson' conquereix l'illa interior: per ser és millor no tenir ni fer»

"Ja està tot descobert, ara només podem tornar cap a dins", diu l'escriptor figuerenc, professor de llengua i estètica a la Universitat Ramon Llull

Vicenç Pagès, amb el seu «Robinson» a la mà, editat per Empúries.

La soledat, la vida interior i la imaginació, són valors per a H., un home solter de mitjana edat, que un dia decideix instal·lar-se sense permís a casa dels veïns.

El Robinson de Dafoe lluita a l'illa per defensar els valors de la civilització occidental, lluita per Europa, de fet. Per què lluita aquest seu Robinson ocupant sense permís el pis d'un veí?

Bé, el meu no és un lluitador. Això de la lluita em sembla que es va acabant. De fet, el Robinson original jo el veig més com un conqueridor. Ell va a conquerir territori salvatge, introdueix l'agricultura, la ramaderia i la religió. És un moment optimista i Anglaterra es desplega pensant que les coses aniran més bé. En canvi, ara estem en un altre moment històric. El meu Robinson es replega, es retira, va cap endintre. L'únic que vol és que el deixin en pau. No va a conquerir un territori sinó que va a defensar el seu perquè se sent amenaçat.

I entra en aquesta dinàmica del descobriment de petits espais dins les habitacions d'un pis ja de per si prou reduït, amb escenes hilarants que converteixen la novel·la en un llibre també d'humor.

És que sense humor és molt avorrit tot. L'humor és com la sal, es troba a faltar.

Podem dir que H., que és el nom pelat que rep el protagonista, creu que el planeta està en perill i busca refugi a casa?

Sí. Si fos un revolucionari tindria un punt d'optimista perquè pensaria que amb la seva intervenció pot resoldre les coses. En canvi, la retirada equival a dir això ja no se salva, jo tinc el meu raconet per veure si com a mínim vaig tirant. Crec que ha arribat el moment de saber qui som i estar una mica sols per explorar-nos a nosaltres

mateixos.

Quines són les amenaces que pesen sobre el món, segons H.?

Els mitjans de comunicació avui tenen un paper invasor. Una cosa és quan vas al quiosc a comprar el diari i l'altra és quan entres en una carnisseria i hi ha imposada una televisió, vas pel carrer i sents la ràdio, vas a un supermercat i sents música... El so ha deixat de ser una opció. No el soroll dels cotxes, sinó el so articulat.

I això ho diu l'autor d' Els jugadors de whist, la gran novel·la sobre la joventut empordanesa dels anys 80 i 90 vista a través de la música de l'època?

Sí, perquè una cosa és quan tu decideixes escoltar música i tries el volum i el moment, i l'altra és quan vas a comprar uns pantalons i t'estan imposant una banda sonora. Jo vinc d'una època en què costava comprar un disc, havies de perseguir un videoclip i era impossible veure un concert filmat. Ara, en canvi, hi ha una altra situació. Crec que el silenci també és una opció i m'estic tornant un gran defensor del mode avió.

Del protagonista poca cosa sabem, el despersonalitza d'entrada anomenant-lo enigmàticament «H.» Recorda una mica Kafka, no?

És clar. És només una inicial però és que, a més, és una inicial muda. És res. La meua novel·la El món d'Horacitambé la protagonitzava H. Més que despersonalitzar-lo, el descontextualitzo i el lector no arriba a saber exactament al país on viu ni quin any és. No és un típic escocès o un típic italià, sinó que és un home de ciutat del segle XX o XXI que té uns problemes que també té molta gent.

No és tan important el context com allò essencial de la persona humana...

Exactament. Jo volia anar a l'essència. A H. no l'interessa la música ni l'interessen les marques ni l'interessa res...

Tot plegat lliga molt amb aquesta sentència en voga: la felicitat la trobarem més en el ser que no pas en el tenir.

Totalment. A El món d'Horaci ho deia també, això. I, per poder ser, no només és millor que no tinguis, sinó també millor que no facis. Hi ha un punt de meditació, un punt oriental, de recerca del silenci, del no fer, del no tenir.

El seu Robinson té coses de la narrativa de Ponç Puigdevall, aquests individus anònims en situacions quotidianes però presentades com una aventura extraordinària, no troba?

Sí, sí. He llegit la crítica que Puigdevall ha publicat del meu Robinson a El País i sembla que parla d'un llibre seu. Potser ens interessen autors semblants i algunes coses que fa ell jo no les feia i ara les faig. També Kafka fa això.

H. és un desgraciat. Sembla com si volgués tornar al claustre matern, a la seguretat del claustre matern. Això pot tenir alguna cosa d'autobiografia?

En principi diuen que és el que volem tots. El nostre primer trauma és quan ens pareixen. Estem en un entorn amable, a una bona temperatura, no hi ha gaire soroll i, de cop, ens expulsen a un altre planeta on fa fred, et toquen i et fumen una pinya. Diuen que tota la vida tenim un punt d'enyorança de l'úter.

La seva anterior novel·la, Dies de frontera, era una immersió en el món dels telèfons mòbils i les xarxes socials. En canvi, aquest Robinson és exempt fins i tot d'internet.

No hi ha cap ordinador, ni mòbil, ni xarxa. Per a mi Dies de frontera és el final d'un camí d'exploració de la vida quotidiana, del Whatsapp, de com estem vivint ara. En canvi, aquest és una altra cosa, és buscar l'essència. H. intenta purificar-se, tot això dels mòbils no l'interessa gens. Quan deixa de treballar el que fa és bolcar-se cap a dintre.

Aquesta és una història trista, però és també una història d'amor. L'home contemporani està perdent els llaços afectius i hauria de recuperar-los?

Jo estic descobrint el silenci. El silenci mai l'havia valorat gaire i ara trobo que és recomanable. I la solitud. No per anar a viure en una cova, sinó que una estona de silenci i solitud al dia et permet saber també una mica qui ets. Ara que estem en temps convulsos recordo una cosa que deia Walter Benjamin: «La base de la posició

revolucionària és la solitud. Quan tu estàs sol, decideixes el que vols. Quan has decidit per convicció que vols una cosa, després et pots ajuntar amb altres. Els moments que estem vivint ens demanen saber què estem disposats a fer i què estem disposats a perdre. Justament ara que passen moltes coses necessitem el mode avió per anar paint, perquè no ens trobem un dia fent una cosa que no volíem fer. Ho hem de decidir sols.

Daniel Defoe escriu a Robinson Crusoe pestes dels espanyols. Concretament, diu: «El nom mateix d'espanyol és considerat com una cosa odiosa i terrible per tota la gent amb sentit humanitari o amb compassió cristiana, com si el regne d'Espanya sobresortís particularment per haver produït una raça d'homes sense principis ni pietat». Com interpreta vostè aquesta afirmació?

És que Espanya s'ha configurat a base de batalles. De fet, neix com una conquesta dels musulmans i, poc després, inicia la conquesta d'Amèrica. Té un punt inherent de conquesta. Catalunya també ha tingut les seves conquestes però la Mediterrània és una terra més de comerç i intercanvi. La gènesi espanyola és la guerra i em sembla que això explica moltes de les coses que estan passant. Quan parlem de negociació i imposició no parlem d'una persona, parlem d'una tendència col·lectiva.

Té data de presentació?

La primera presentació de Robinson tindrà lloc el 10 de novembre a la Llibreria 22 de Girona. M'agrada acompanyar-me de responsables d'altres editorials, en aquest cas d'Aniol Rafel, editor de Periscopi, resident a Girona, a qui tinc molt d'afecte.

Font del document:

http://www.diaridegirona.cat/cultura/2017/10/26/robinson-conquereix-lilla-interior-millor/875385.html?utm_source=rss